

Załącznik
do Uchwały Nr XLVIII/407/2006
Rady Miejskiej w Sieradzu
z dnia 26.10.2006 r.

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2006 ~ 2013

Zatwierdzam:

Prezydent Miasta Sieradza

Barbara Mrozowska Nieradko

Opracował

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej
w Sieradzu

Sieradz, wrzesień 2006

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26.10.1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 29.07.2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).
4. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradz na lata 2006 – 2013 (załącznik do Uchwały Rady Miejskiej w Sieradzu Nr XLI/365/2006 z dnia 29.03.2006 r.)

Opis koncepcji:

Określenie i jasne zdefiniowanie przemocy w rodzinie nie jest łatwe. Na zagadnienie przemocy domowej należy spojrzeć z wielu perspektyw. Przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna, itp. Dlatego też precyzyjne określenie tego zjawiska nastęca wielu problemów interpretacyjnych. Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Należy zaznaczyć, że w literaturze i praktyce pomocowej używa się zamiennie określenia przemoc domowa.

Najprostszą i dostępną dla każdego przeciętnego człowieka definicją jest definicja przemocy zawarta w Słowniku Języka Polskiego, która określa przemoc jako „fizyczną przewagę wykorzystywaną do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś, lub narzuconą bezprawnie władzę, panowanie”.

Definicja ta jednak nie wyczerpuje do końca określenia, czym tak naprawdę jest przemoc domowa. Dlatego też warto pokusić się o inne, dostępne w literaturze definicje przemocy domowej. Ogólna definicja przemocy wg Anny Lipowskiej-Teutsch brzmi: „Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić”.

Przemoc domowa ma różne formy, jednak każda z nich charakteryzuje się tym, że jest intencjonalna. Podczas aktu przemocy zachwiana jest równowaga sił między sprawcą a ofiarą, narusza prawa i dobra osobiste ofiary, powoduje cierpienie i ból. Mówiąc o przemocy w rodzinie musimy brać pod uwagę każdy z jej aspektów: psychologiczny, społeczny, moralny i prawny. Pomoc ofiarom i sprawcom przemocy domowej jest skuteczna wtedy, gdy całościowo obejmuje problem.

Na potrzeby Programu, przy definiowaniu przemocy domowej, zwraca się uwagę na najbardziej charakterystyczne jej wyznaczniki z punktu widzenia polityki społecznej. Najbardziej odpowiednią jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w

rodzinie, która *przemoc w rodzinie* definiuje jako *jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Zjawisko przemocy nie jest jednoznaczne. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy i każdy z nich ma swoje charakterystyczne wyznaczniki, chociaż wiele elementów jest wspólnych, chociażby to, że każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna.

Przemoc w rodzinie ogranicza się do pięciu podstawowych rodzajów. Jest to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna, przemoc ekonomiczna i zaniechanie.

Ofiarami przemocy są na ogół kobiety i dzieci, choć na uwagę zasługuje również przemoc w stosunku do osób niepełnosprawnych i starszych.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie

Przestępstwa z artykułu 207 k.k., tj. polegające na znęcaniu się nad członkiem rodziny należą w Polsce do najczęściej popełnianych. Na liście przestępstw zgłaszanych organom ścigania znajdują się na trzecim miejscu. Szczególnie alarmujące są statystyki dotyczące zabójstw, w których motywem są tzw. „nieporozumienia rodzinne” – stanowią około 27% zabójstw w Polsce.

Zdaniem Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do przemocy w rodzinie najczęściej dochodzi pod wpływem alkoholu. Populacja konsumentów wynosi około 25 mln. Można szacować, że liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu wynosi obecnie około 1,5 – 1,6 mln., to prawie dwukrotnie więcej niż podają dane sprzed ostatnich 4 – 5 lat.

Wiele przypadków przemocy wobec kobiet nie jest zgłaszanych organom ścigania, przede wszystkim z powodu wstydu, utrzymującej się niewiary kobiet – ofiar przemocy, w skuteczność prawa i obowiązujących procedur oraz specyfiki tego przestępstwa, kiedy ofiara jest skazana na trwanie w krzywdzącym związku z uwagi na subiektywny brak perspektyw.

Statystyka będąca w posiadaniu wnioskodawców programu potwierdza fakt, że nie wszystkie akty przemocy są zgłaszane organom ścigania.

Dane Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu

2004

2005

Liczba przeprowadzonych interwencji domowych – ogółem	967	713
- w tym dotyczące przemocy domowej	103	92
Liczba ofiar przemocy domowej – ogółem	103	93
- w tym: - kobiety	102	88
- mężczyźni	1	5
- dzieci	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej – ogółem	103	92
- w tym: - kobiety	0	1
- mężczyźni	103	91
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	65	66
- w tym doprowadzonych do Policijnej Izby Zatrzymań	49	40
<u>Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu</u>		
	2004	2005
Liczba zgłoszeń dot. przemocy domowej	412	379
Liczba zgłoszeń dotyczących nadużywania alkoholu	477	418

Nie do końca rozpoznana jest przemoc wobec dzieci. Niepokoją przekazy mediów o przypadkach zaniedbywania i krzywdzenia dzieci. Upubliczniane drastyczne przypadki nie ukazują rzeczywistych rozmiarów zjawiska.

Literatura przedmiotu wskazuje również, że każde dziecko będące świadkiem przemocy jest zawsze ofiarą przemocy emocjonalnej. Dzieci próbują ukryć krzywdę, a dorośli ukrywają krzywdzenie.

Dotychczasowe działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1. W ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej, prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- wspieranie działalności świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży z tzw. grup podwyższonego ryzyka.

2. W ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej:

- funkcjonowanie (od 1997 r.) Miejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej,

- udzielanie specjalistycznego poradnictwa,
- podejmowanie interwencji na rzecz ochrony przed przemocą,
- współpraca z Policją w zakresie interwencji i monitorowania w sytuacji przemocy,
- prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zatrudnienie psychologów w szkołach gimnazjalnych (od 2004 r.) i podstawowych (od 2005 r.), których zadaniem m.in. jest diagnoza deficytów emocjonalno – społecznych dzieci, rozpoznawanie symptomów stosowania przemocy wobec dzieci przez rodziców lub opiekunów, współpraca w realizacji programów profilaktycznych,
- zrealizowanie pilotażowego program dla rodziców niewydolnych wychowawczo pn. „szkoła dla rodziców”,
- zrealizowanie psychoedukacyjnego program dla sprawców przemocy domowej,
- od 2004 r. przeszkolenie 66 osób (pedagogów, kuratorów sądowych, policjantów, pracowników socjalnych, wychowawców przedszkoli, pielęgniarki środowiskowe),
- przygotowanie w KPP „niebieskiego pokoju” z nowoczesnym wyposażeniem audiowizualnym do przesłuchań dzieci – ofiar i świadków przemocy, dorosłych ofiar przemocy,
- pozyskanie lokalnych koalicjantów jako członków interdyscyplinarnych zespołów pomocowych.

Założenia programu

- Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy.
- Dzieci i młodzież mają prawo do życia w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.
- Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca, bez względu na to, co zrobiła ofiara. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy.
- Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy. Bez tego pomoc jest nieskuteczna.
- Każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program zakłada kompleksową pomoc zarówno dla ofiar jak i sprawców przemocy przy udziale służb i instytucji, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej. Wymaga podejmowania równoczesnych działań o charakterze interwencyjnym, profilaktycznym, terapeutycznym i korekcyjnym. Program nie tworzy nowych instytucji, a wzmacnia kompetencje już istniejących.

Adresaci programu

- Ofiary przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, niepełnosprawne)
- Sprawcy przemocy w rodzinie
- Przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy
- Społeczność lokalna – mieszkańcy Sieradza

Cel główny:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Cele szczegółowe:

1. Rodzina – azylem bezpieczeństwem jego członków.
2. Ofiary i świadkowie przemocy doświadczają w mniejszym stopniu następstw przemocy.
3. Pomoc dla rodzin doznających przemocy jest skuteczna i dostępna.
4. Zjawisko przemocy domowej nie jest zjawiskiem powszechnym.
5. Służby i instytucje działające w obszarze przemocy w rodzinie legitymują się wysokimi kwalifikacjami.
6. Środowisko lokalne reprezentuje wysoki poziom wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Zadania własne gminy i kierunki działań

Zadanie 1. Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. określenie zasad wzajemnej współpracy służb i instytucji,
2. opracowanie modelowej procedury i strategii postępowania w konkretnych przypadkach przy udziale członków zespołów interdyscyplinarnych,
3. stałe diagnozowanie zjawiska przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem skali krzywdzenia i zaniedbywania dzieci,
4. kontynuowanie szkoleń współpracujących ze sobą koalicjantów,
5. prowadzenie działalności edukacyjno – profilaktycznej skierowanej do dzieci i młodzieży promującej rozwiązywanie konfliktów bez przemocy,
6. realizacja programów pomocowych dla rodziców – warsztatów umiejętności rodzicielskich,
7. stała edukacja środowiska lokalnego,
8. upowszechnianie informacji dot. zjawiska przemocy i ofertach pomocowych w środowisku lokalnym.

Zadanie 2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania

przemocy w rodzinie.

1. udzielanie bezpłatnych porad prawnych, psychologicznych, pedagogicznych i socjalnych,
2. promocja i realizacja systemu „Niebieskiej Karty” i „Niebieskiej Linii”,
3. interwencja kryzysowa,
4. pomoc telefoniczna i ambulatoryjna,
5. wspólne interwencje środowiskowe policji i pomocy społecznej,
6. monitorowanie indywidualnych przypadków,
7. zwiększenie wiedzy i kompetencji osobistych ofiar przemocy domowej.

Zadanie 3. Opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

1. udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w miejscu zamieszkania lub pobytu:
  - a. indywidualna diagnoza sytuacji, uruchomienie działań interwencyjnych, opracowanie planu pomocy,
  - b. pomoc z zastosowaniem różnych rodzajów i form pomocy (interwencja, wsparcie, poradnictwo, edukacja, pomoc specjalistyczna, terapia indywidualna lub grupowa, grupy wsparcia, monitoring i kontrola stanu bezpieczeństwa),
2. udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca pobytu:
  - a. udzielanie bezpiecznego schronienia (znajomi, rodzina, hostel, schronisko),
  - b. pomoc socjalna,
  - c. poradnictwo specjalistyczne,
3. ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę:
  - a. odseparowanie sprawcy od ofiary,
  - b. zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną,
4. działania korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy,
5. działania realizowane w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które wiążą się z przeciwdziałaniem przemocy u osób uzależnionych lub współuzależnionych od alkoholu.

Zadanie 4. Prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

1. bieżąca, systematyczna działalność Miejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS, który pełni rolę ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy domowej:
  - a. udzielanie specjalistycznego poradnictwa,

- b. podejmowanie interwencji w sytuacji przemocy,
- c. inicjowanie programów pomocowych,
- d. koordynowanie działań zespołu interdyscyplinarnego i lokalnej koalicji.

Spodziewane efekty i ocena prowadzonych działań

- Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.
- Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy.
- Zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
- Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
- Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
- Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.
- Zwiększenie kompetencji służb, instytucji i organizacji społecznych pracujących w obszarze przemocy domowej oraz poprawa współpracy w tym zakresie.

Efektywność programu i jego ocena mierzona będzie poprzez prowadzenie statystyk, ich analizę ilościową i jakościową.

Z realizacji zadań programowych sporządzane będą sprawozdania roczne.

Realizatorzy programu

- Urząd Miasta
- Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Komenda Powiatowa Policji
- Sąd Rejonowy i Prokuratura Rejonowa
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Straż Miejska
- Szkoły i Przedszkola
- Placówki służby zdrowia
- Organizacje pozarządowe
- Społeczność lokalna
- Media